

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄISTÄ ELINTARVIKEHYGIENISILTÄ RISKEILTÄÄN VÄHÄISISTÄ TOIMINNOISTA

Yleistä

Ehdotetulla asetuksella on tarkoitus antaa syyskuun 1. päivä 2011 voimaan astuneisiin elintarvikelain (23/2006) muutoksiin (352/2011) liittyviä toimeenpanosäännöksiä, jotka vaikuttavat elintarvikealan toimijoiden hallinnolliseen asemaan.

Nyt annettavassa asetuksessa on tarkoitus säätää EU:n hygienialainsäädännön¹ edellyttämällä tavalla eräistä elintarvikehygienisiltä riskeiltään vähäisistä toiminnoista liittyen:

- alkutuotannon tuotteiden luovuttamista suoraan kuluttajalle (valtuutus elintarvikelain 22 §)
- alkutuotannon tuotteiden toimittamista paikalliseen vähittäismyyntiin (valtuutus elintarvikelain 22 §)
- eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevistä elintarvikehuoneistoihin, joita ei tarvitse hyväksyä laitokseksi (valtuutus elintarvikelain 13 §)
- vähittäisliikkeen vähäiseen, paikalliseen ja rajoitettuun toimintaan (valtuutus elintarvikelain 13 §)

Edellä mainitut toiminnot asettuvat pienemmän laajuutensa vuoksi elintarvikevalvonassa kevyemmälle tasolle, kun mihin sen luontoiset toiminnot normaalikokoisina asetuisivat. Vastaava sääntely on aikaisemmin ollut syyskuun 2011 alussa kumotussa elintarvikelain 13 §:n 2 momentissa.

Asetuksen valmistelu

Ehdotusta on valmisteltu yhteistyössä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran kanssa. Ehdotus oli lausuntokierroksella sidosryhmillä ja sitä on useaan otteeseen esitelty sidosryhmille pidetyissä tilaisuuksissa. Lausunnonantajien esittämät lausunnot asetuksen rakenteesta ja yksityiskohdista on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Asetusehdotus on alun perin ilmoitettu 21.3.2011 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukaisesti EU:n komissiolle ja jäsenvaltioille osana ilmoitusta koskien valtioneuvoston asetusta elintarvikevalvonnasta (420/2011), tunnuksella 2011/132/FIN. Komissio on yksityiskohtaisessa launnossaan 27.6.2011 huomauttanut siitä, että Suomen ehdotuksessa ei ole kattavasti tarkennettu mitä tarkoitetaan alkutuo-

¹ Joukko vuonna 2006 tai sen jälkeen voimaan astuneita asetuksia kutsutaan yleisesti *EU:n hygieniapaketiksi*. Niistä tärkeimmät ovat elintarvikehygieniasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 852/2004, jäljempänä *yleinen elintarvikehygieniasetus*, sekä eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 853/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus*.

tannon pienillä määrillä (2 ja 3 §) sekä siitä, että tiettyjä 4 §:ään tarkoitettuja toimintoja ei annetuilla perusteilla voida jättää laitoshyväksyntävaatimuksen ulkopuolelle. Komissiolle on lähetetty vastaus 21.10.2011, jossa todetaan, että asetusehdotusta on muutettu komission lausunnon mukaiseksi. Komissio on 10.11.2011 ilmoittanut hyväksyvänsä Suomen vastauksessaan esittämän asetusehdotuksen.

Asetusehdotuksen toimijakohtaiset vuosituotannon enimmäismäärät perustuvat kunkin toiminnan arvioituihin elintarviketurvallisuusriskeihin. Määriin ovat osaltaan myös vaikuttaneet kunkin toimialan tuotantorakenne niin, että enimmäismäärän rajan alle jääminen tulee kyseeseen vain alan pienille toimijoille – isommille ei ole mahdollista hyväksyä toiminnan rajaamista EU-hygieniavaatimusten ulkopuolelle. Enimmäismäärien asettamisessa on erikseen kuultu tuottaja- ja toimialajärjestöjä, ja heidän toiveitaan on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Ehdotuksen vaikutukset

Asetusehdotus ei aiheuta suuria muutoksia viranomaisten osalta nykytilanteeseen. Jonkun verran hallinto kevenee, kun elintarvikevalvontaviranomaisen ei enää tarvitse vastaanottaa erillisiä huoneistoilmoituksia alkutuotannon tuotteiden luovutuksesta, mutta silti voi valvoa toimintaa kohdennetusti, saadessaan alkutuotantoilmoitusten mukana tiedot suoramyynnistä. Ilmoitettavan elintarvikehuoneiston ja hyväksyttävän laitoksen välinen rajanveto helpottuu asetuksen 5 §:n säännöillä, mitä paikallinen elintarvikevalvonta on toivonut. Toisaalta, kun myymälässä saa vastedes valmistaa eläimistä saatavia elintarvikkeita rajoituksetta, voi laitoksen ja elintarvikehuoneiston ero ainakin aluksi hämärtyä.

Alkutuotannon sekä elintarvikealan pienten toimijoiden toimintaedellytykset vahvistuvat asetuksen kansallisten järjestelyjen ansiosta. Elintarvikkeiden luovuttamiselle ja toimittamiselle muodostuu nykyistä suorempia reittejä, samalla kun elintarvikkeiden jatkojalostusmahdollisuuksia laajennetaan, jolloin tuottajalle ja pienelle elintarvikealan toimijalle voi jäädä toiminnasta enemmän tuloa. Pienten alkutuotannon toimijoiden hallinnollinen taakka vähenee, kun enää ei tarvitse tehdä elintarvikehuoneistoilmoitusta omien tuotteiden suoramyynnistä. Asetus mahdollistaa myös nykyistä joustavamman riskien huomioonottamisen pienten toimijoiden kohdalla, jolloin voidaan keventää toimijoihin kohdistuvia rakenteellisia ja toiminnallisia hygieniavaatimuksia. Luonnonvaraisten hirvieläinten lihaa voidaan toimittaa metsästäjältä tai metsästysseuralta paikalliseen vähittäismyyntiin ilman lihantarkastusta, mikä tukee osaltaan kotimaisen riistanlihan saatavuutta julkisen riistakonsernin strategian tavoitteiden mukaisesti.

Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala

Pykälässä viitataan niihin elintarvikelain kohtiin, jotka mahdollistavat kansallisen sääntelyn elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista. Kyse on siitä, että EU:n elintarvikehygienia-asetukset antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden rajata tiettyjä elintarvikealan toimintoja hygieniapaketin soveltamisalan ulkopuolelle. Näille toiminnoille on laadittava kansallisia sääntöjä, mistä käy ilmi vähäriskisiksi katsottavien toimintojen luonne ja laajuus.

2 § Alkutuotannon tuotteiden luovutus suoraan kuluttajalle

Pykälässä viitataan niihin EU:n elintarvikehygieniasäätöihin, jotka edellyttävät kansallisten sääntöjen antamisen tietyille elintarvikealan toimintoille. Lisäksi johdannossa on viittaus elintarvikelain 22 §:ään, jonka 1 momentissa todetaan alkutuotannoksi katsottavan yleisen elintarvikehygieniasäätöjen liitteen I mukaisten toimintojen lisäksi elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäinen alkutuotannon tuotteiden luovutus tuottajalta suoraan kuluttajalle.

Pykälän kohdissa 1-7 luetellaan elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisiä toimintoja, joissa alkutuotannon tuotteita voidaan luovuttaa tuottajalta suoraan kuluttajalle. Tällaisesta elintarvikkeiden suoramyyntistä/tilamyyntistä voitaisiin ilmoittaa alkutuotantopaikan ilmoituksessa elintarvikelain 22 §:n mukaisesti, eikä se siten vaatisi myyntitilan ilmoittamista elintarvikehuoneistoksi.

Toiminnan valvonnassa edellytettäisiin tuottajan noudattavan alkutuotannon unionilainsäädännön ja kansallisia alkutuotantoasetuksessa² säädettäviä hygieniavaatimuksia, eikä elintarvikkeiden luovuttamiseen sovellettavia vähittäismyyntivaatimuksia. Helpotukset koskisivat käytännössä toiminnan omavalvontavaatimuksia, käytettävän veden laatua ja tutkimista koskevia vaatimuksia sekä luovutustoiminnan rakenteellisia ja toiminnallisia vaatimuksia.

EU:n hygieniasäädösten soveltamisalan ulkopuolelle jätettävän luovutustoiminnan tulee käsittää ainoastaan pieniä määriä, minkä vuoksi kullekin toiminnalle on asetettu vuosittainen luovuttamisen enimmäismäärä. Mikäli tämä raja ylittyy, on tuottaja velvollinen ilmoittamaan suoramyyntinsä elintarvikehuoneistoksi elintarvikelain 13 §:n 1 momentin mukaisesti. Silloin toimintaan sovelletaan vähittäismyyntiin sovellettavia unionilainsäädännön ja kansallisia elintarvikehuoneistoasetuksessa³ säädettäviä hygieniavaatimuksia, joihin kuuluvat muun muassa omavalvontasuunnitelman laatiminen sekä suunnitelmalliseen (=maksulliseen) elintarvikehuoneistovalvontaan liittyminen.

Kohta 2: Alkutuotannon tuotteita ovat aluksella perattu kala, perkaamaton kala, elävät ravut ja kokonaiset avaamattomat mätipussit. Jos kalastaja tai kalankasvattaja haluaa luovuttaa kalastustuotteita alkutuotannon tuotteina suoraan kuluttajalle enemmän kuin 5000 kg vuodessa, hänellä oltava vähittäismyymälä (ilmoitettu elintarvikehuoneisto) tai laitos, jonka yhteydessä on vähittäismyymälä.

Kohta 3: Luonnonvarainen riista on alkutuotannon tuote, ja silloin riistaeläin on nylkemätön tai kynimätön, mutta se voi olla suolistettu. Pykälän kohdan 3 enimmäismäärien ylittyessä luonnonvarainen riista pitäisi toimittaa lihantarkastukseen, ellei käytetä 3 §:n kohdan 2 tai 4 §:n kohtien 4 ja 5 suomia mahdollisuuksia. Luonnonvaraisen riistan lihantarkastus voidaan tehdä hyväksytyssä riistan käsittelylaitoksessa tai luonnonvaraiselle riistalle hyväksytyssä proteurastamossa tai elintarvikelain muutoksen 352/2011 toimeenpanosäädännössä mainittuna siirtymäaikana 31.8.2013 saakka kunnan virkaeläinlääkärin hyväksymässä muussa paikassa.

Pykälän 4 tai 5 kohdan mukaisten enimmäismäärien ylittyessä alkutuotantopaikalta edellytettäisiin maidon käsittely- ja luovutustilojen hyväksymistä laitokseksi elintarvikelain 13 §:n 2 momentin nojalla. Tältä osin vaatimus säilyisi samana kuin 1.9.2011 kumoutuneessa lainsäädännössä. Kuten ennenkin, raakamaitoa saa tilalta toimittaa vain laitokseen, paitsi ternimaitoa, jota voi jäädytettynä toimittaa paikalliseen vähittäismyyntiin 3 §:n mukaisissa rajoissa. Voimassa olleen lainsäädännön puitteissa ovat erät kun-

² Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta, arvioitu astuvan voimaan 1.1.2012

³ Maa- ja metsätalousministeriön asetus ilmoitettavien elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta, arvioitu astuvan voimaan 1.1.2012

nalliset elintarvikevalvontaviranomaiset sallineet enimmäismäärät ylittävän raakamaidon suoramyynnin ilman laitoshyväksyntää. Viranomaiset ovat asettaneet tällaiselle toiminnalle mm. omavalvontaan ja tilojen rakenteeseen liittyviä ehtoja. Maa- ja metsätalousministeriö on tilannut Elintarviketurvallisuusvirastolta riskiprofiilin, joka valmistuu vuoden 2011 loppuun mennessä. Riskiprofiilin valmistuttua arvioidaan, tuleeko nykyistä enimmäismäärää korottaa ja tuleeko raakamaidon myynnille asettaa erityisiä ehtoja, jotta toimijoita kohdeltaisiin eri kunnissa yhdenmukaisesti. Ministeriö ja Elintarviketurvallisuusvirasto tulevat ohjaamaan paikallisia viranomaisia niin, että kumoutuneen lainsäädännön perusteella tehdyt raakamaidon suoramyyntiä koskevat ilmoitukset ja päätökset voivat olla voimassa toistaiseksi. Raakamaidon luovutusta koskevat kansalliset säännökset ja niiden tulkinnat perustuvat eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen 10 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioille on jätetty oikeus kansallisesti kieltää tai muuten rajoittaa raakamaidon markkinointia ihmisravinnoksi.

Pykälän kohtien 6-7 enimmäismäärien ylittyessä edellytetään toimijan elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi elintarvikelain 13 §:n 2 momentin mukaisesti. Tällöin toimintaan sovelletaan unionin ja kansallisen lainsäädännön vaatimuksia, jotka koskevat eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyä ennen vähittäismyyntiä.

3 § Alkutuotannon tuotteiden toimittaminen paikalliseen vähittäismyyntiin

Pykälässä viitataan niihin EU:n elintarvikehygieniasetusten kohtiin, jotka edellyttävät kansallisten sääntöjen antamisen tietyille elintarvikealan toiminnoille. Lisäksi johdannossa on viittaus elintarvikelain 22 §:n 5 momentin elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäiseen alkutuotannon tuotteiden luovuttamiseen, joka tässä yhteydessä rinnastetaan toimittamiseen paikalliseen vähittäismyyntiin.

Pykälän kohdissa 1-5 luetellaan elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisiä toimintoja, joissa alkutuotannon tuotteita voidaan tietyn kansallisin helpotuksin toimittaa tuottajalta paikalliseen vähittäismyyntiin, josta tuotteet luovutetaan suoraan kuluttajalle. Tuotteita voidaan siis toimittaa tällä tavoin myymälöihin, ravintoloihin, suurkeittiöihin - mutta ei esimerkiksi tukkumyymälöihin tai laitoksiin.

Toiminnan valvonnassa edellytettäisiin tuottajan noudattavan unionilainsäädännön ja kansallisia alkutuotannon hygieniavaatimuksia, mutta tiettyjä helpotuksia olisi. Helpotukset koskisivat käytännössä toiminnan omavalvonnan vaatimuksia sekä käytettävän veden laatuseurannan vaatimuksia.

Soveltamisalan ulkopuolelle jätettävän toimittamisen tulee EU:n hygieniasäännösten mukaan käsittää ainoastaan pieniä määriä, minkä vuoksi kullekin toiminnalle on asetettu vuosittainen luovuttamisen enimmäismäärä. Mikäli tämä raja ylittyy, on tuottaja velvollinen noudattamaan alkutuotannon unionilainsäädännön ja kansallisia hygieniavaatimuksia täysimääräisesti.

Paikallisuus on tässä yhteydessä ymmärrettävä alkutuottajan ja tuotteita ostavan vähittäismyyntiliikkeen välittömänä suhteena, ei niinkään kilometrietäisyytenä näiden välillä. Vähäriskisyyden ajatellaan olevan seurausta siitä, että vastuu elintarvikkeiden turvallisuudesta siirtyy suoraan tuottajalta lopulliselle elintarvikkeen myyjälle, jolloin myöskään elintarvikeketjun riskinhallintaan ei jää mitään välikäsien aiheuttamia katvealueita.

Pykälän kohdan 2 enimmäismäärien ylittyessä luonnonvarainen riista pitäisi toimittaa lihantarkastukseen, ellei käytetä 2 §:n kohdan 3 tai 4 §:n kohtien 4 ja 5 suomia mahdollisuuksia. Luonnonvaraisen riistan lihantarkastus voidaan tehdä hyväksytyssä riistan kä-

sittelylaitoksessa tai luonnonvaraiselle riistalle hyväksytyssä poroteurastamossa tai siirtymäaikana kunnan virkaeläinlääkäriin hyväksymässä muussa paikassa.

Pykälän kohtien 4-5 enimmäismäärien ylittyessä edellytetään toimijan elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi elintarvikelain 13 §:n 2 momentin mukaisesti. Tällöin toimintaan sovelletaan unionin ja kansallisen lainsäädännön vaatimuksia, jotka koskevat eläimistä satavien elintarvikkeiden käsittelyä ennen vähittäismyyntiä.

Kohdan 4 kananmunien luovuttamista rajoitetaan 30 000 kg vuosittaisella enimmäismäärällä. Suomi on saanut helpotuksen kananmunien markkinasäännöksiin kohdan tarkoittamalle poikkeusalueelle, ja toiminnan paikallisuus on siis lisäksi rajattu markkinasäännöksissä. Helpotuksen mukaan poikkeusalueella voi toimittaa kananmunia vähittäiskauppoihin ilman, että munat laatuokittelaa munapakkaamossa. Aiemmin kansallisessa lainsäädännössä myönnettiin poikkeusalueen kananmunatuottajille helpotuksia myös unionin hygienialainsäädännön vaatimuksista. Komissio ei hyväksy tätä kansallista helpotusta. Jatkossa toimijoiden, jotka luovuttavat kananmunia vähittäiskauppaan yli 30 000 kg enimmäismäärän, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi elintarvikelain 13 §:n 2 momentin mukaisesti. Huoneistojen ei edelleenkään täydy täyttää unionin markkinasäännöksiä, jotka asettavat munapakkaamoille huomattavasti raskaampia toiminnallisia vaatimuksia kuin hygienialainsäädäntö.

Toisin kuin edellisessä pykälässä, kalastustuotteita ei mainita erikseen tässä pykälässä. Tämä johtuu siitä, että kalastustuotteiden toimittamisessa vähittäiskauppaan pykälän tarkoittamalla tavalla ei ole tarvetta hygieniavaatimusten helpottamiselle. Kalastustuotteita voidaan siis toimittaa rajattomasti alkutuotannon tuotteina vähittäismyyntiin edellyttäen, että toimintaa koskevia unionilainsäädännön ja kansallisia hygieniavaatimuksia noudatetaan.

4 § Eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittely

Pykälässä viitataan niihin EU:n elintarvikehygieniä-asetusten kohtiin, jotka edellyttävät kansallisten sääntöjen antamisen tietyille elintarvikealan toimintoille. Lisäksi johdannossa on viittaus eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniä-asetuksen 10 artiklan mukaisiin kansallisiin mukautuksiin. Tällaisia mukautuksia ovat pykälän kohtien 2 ja 3 poron lihaa ja poron kuivalihaa koskevat suoramyntikohdat.

Pykälän kohdissa 1-7 luetellaan tapauksia, joissa eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittely katsotaan sellaiseksi elintarvikelain 13 §:n 3 momentin mukaiseksi elintarvike-turvallisuusriskeiltään vähäiseksi toiminnaksi, joka ei edellytä elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi, vaan josta tehdään elintarvikelain 13 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus.

Lueteltuihin toimintoihin sovelletaan unionilainsäädännön vähittäismyynnin hygieniavaatimuksia sekä kansallisia ilmoitettuja elintarvikehuoneistoja koskevia vaatimuksia.

Pykälä perustuu ennen syyskuuta 2011 voimassa olleeseen elintarvikelain 13 §:n 2 momenttiin, jossa lueteltiin kohdissa 1-18 ne toiminnot, joiden ei katsottu edellyttävän elintarvikehuoneistohyväksyntää. Koska elintarvikelain uudistuksessa on luovuttu kaikkien elintarvikehuoneistojen paitsi laitosten hyväksynnästä, oli luettelo osin tarpeettomana kumottava. Tarpeelliseksi jäi kuitenkin säätää eräiden luettelossa olleiden toimintojen osalta, että niiltä ei edelleenkään edellytetä hyväksyntää, vaikka ne näyttäisivätkin täyttävän hyväksymistä vaativan laitostoiminnan tunnusmerkkejä.

Kohdista eräät, kuten 1, 4 ja 5, perustuvat EU:n hygienialainsäädännön sallimiin poikkeuksiin (eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen artikla 1, kohdat 3 d ja e) toimittaa siipikarjan ja tarhattujen kanien sekä luonnonvaraisen riistan lihaa pieninä määrinä lopulliselle kuluttajalle joko suoraan tai paikallisen vähittäisliikkeen kautta. Pienet määrät on näissä kohdissa pääsääntöisesti määritelty. Paikallisuus on tässäkin yhteydessä ymmärrettävä alkutuottajan ja tuotteita ostavan välittömänä suhteena, ei kilometriäisyytenä näiden välillä.

Jos pykälän 1 kohdan siipikarjan ja tarhatun kanin lihan enimmäismäärät ylittyvät, edellytetään tämän jälkeen eläinten toimittamista hyväksytyyn teurastamoon, jossa ne teurastetaan ja jossa niille tehdään lihantarkastus.

Luonnonvaraisen riistan lihan osalta metsästäjä tai metsästysseura saisi edelleen luovuttaa pieniä määriä luonnonvaraisen riistan lihaa suoraan kuluttajille ilman lihantarkastusta. Lisäksi metsästäjä saisi edelleen toimittaa luonnonvaraisten jänisten, kanien ja lintujen lihaa vähittäismyyntiin, mutta vastedes näin toimitetun lihan määrä rajoitettaisiin vastaamaan enintään 1000 jänistä tai kania tai 3000 lintua vuodessa. Uutena asiana olisi mahdollisuus toimittaa myös hirvieläinten lihaa vähittäismyyntiin ilman lihantarkastusta, kun lihan määrä vastaisi enintään 10 hirveä, 30 peuraa tai 50 metsäkaurista vuodessa.

Jos pykälän kohdan 4 enimmäismäärät ylittyvät, luonnonvarainen riista on toimitettava lihantarkastukseen. Luonnonvaraisen riistan lihantarkastus voidaan tehdä hyväksytyssä riistan käsittelylaitoksessa tai luonnonvaraiselle riistalle hyväksytyssä poroteurastamossa tai siirtymäaikana kunnan virkaeläinlääkärin hyväksymässä muussa paikassa.

Kohdat 2 ja 3 koskevat poronlihan ja poron kuivalihan perinteistä suoramyntiä poronhoitoalueella. Nämä helpotukset on ilmoitettu EU:n komissiolle sekä muille jäsenvaltioille jo EU:n hygieniapaketin voimaantullessa, eikä niiden muuttamiselle ole tarvetta.

Pykälän viimeiset kohdat koskevat poikkeuksellisia tilanteita, jotka ovat luonteeltaan hyvin rajoitettua toimintaa. Kolarien tai salakaatojen yhteydessä poliisi tai riistanhoitoyhdistykset saisivat jatkossakin huutokaupata tarkastamatonta riistanlihaa kuluttajalle (kohta 6). Kohdassa 7 sallittaisiin jatkossakin eräiden koti- ja riistaeläinten teurastus ja lihan käsittely puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen järjestämässä pelastautumisharjoituksissa annettavan selviytymiskoulutuksen yhteydessä

5 § Vähittäisliikkeen vähäinen, paikallinen ja rajoitettu toiminta

Pykälässä tarkennetaan sitä, mitä tarkoitetaan vähäisellä, paikallisella ja rajoitetulla toiminnalla siinä nimenomaisessa tilanteessa, kun toimitetaan eläimistä saatavia elintarvikkeita vähittäisliikkeestä toiseen vähittäisliikkeeseen eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen artiklan 1 kohdan 5 alakohdan b ii) mukaisesti. EU-asetus edellyttää kansallista lainsäädäntöä sen varmistamiseksi, että tällainen toimittaminen ei kasvaksi laitoshyväksyntää vaativiin mittoihin. Asiassa on tähän asti ohjattu elintarvikkeiden valvontaviranomaisia Elintarviketurvallisuusviraston ohjeella, mutta kansallinen ohjeistus olisi nyt tarkoitus entisestään keventää ja nostaa EU-lainsäädännön edellyttämälle säädöstasolle.

Sääntö mahdollistaa ilmoitetun elintarvikehuoneiston toimittaa eläimistä saatavia elintarvikkeita toiseen ilmoitettuun elintarvikehuoneistoon ilman laitoshyväksyntää. Käytännössä tällainen toiminta on pienessä mittakaavassa varsin yleistä, koskien muun muassa kalafileiden rajoitettua myyntiä torikojusta lähialueen ravintoloihin, suurkeittiöiden ruoka-annosten toimittamista muiden toimijoiden jaettavaksi tai myymälän jauhelihan jauhamisen ja toimittamisen naapurikauppaan myytäväksi. Toimintaa voidaan pitää si-

käli kannatettavana, että sillä taataan pienille elintarvikealan toimijoille mahdollisuus myyntikanaviensa laajentamiseen luonnollisella tavalla ilman, että hygieniavaatimusten tavoitteista olisi tingittävä.

Vähittäismyyntiä harjoittavan alkutuottajan (kalastaja, maidontuottaja) kohdalla pykälä mahdollistaa omien tuotteiden vähäisen jalostamisen ilman laitoshyväksyntää. Kunhan toimija harjoittaa vähittäismyyntiä ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa, voi hän pykälän sääntöjen mukaisesti toimittaa tuotteitaan myös muihin paikallisiin vähittäiskaappoihin myytäväksi. Toimijan harjoittama vähittäismyynti voi tapahtua alkutuotantopaikalla ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa, mutta myös esimerkiksi liikkuvasta elintarvikehuoneistosta (esim. myyntiauto), torilla tai kauppahallissa.

Toimittamiseen sovellettava enimmäismäärä määrittyy toimijan koon mukaan. Se voi olla 30 % luovutettavista elintarvikkeista tai 1000 kg. Hyvin pieni vähittäiskauppa voi myydä hyvinkin suuren osan käsittelemistään eläimistä saatavista elintarvikkeista toisille vähittäiskaupoille, kunhan vuotuinen toimitusmäärä pysyy alle 1000 kg. Vastaavasti suuri toimija voi toimittaa toisiin vähittäiskaappoihin useita tuhansia kiloja vastaavia elintarvikkeita, kunhan hän itse myy lopulliselle kuluttajalle vähintään 70 % näistä elintarvikkeista.

Tässä yhteydessä EU-komissio on ilmoittanut, että paikallisuus on määritettävä tarkemmin. Olemme määrittäneet sen tarkoittamaan maakunnan tai sitä vastaavan alueen sisällä tapahtuvaa toimittamista. Maakunnan rajat eivät siis ole ehdottomia, vaan toimija voi harrastaa pykälän mukaista toimintaa myös maakunnan rajan yli, jos hänen toimintansa tapahtuu rajan läheisyydessä. Tällainen rajan ylittävä toiminta ei voisi kuitenkaan ulottua kauemmas, kun mitä maakunnan sisällä tapahtuva toiminta voi ulottua.

Pykälän toinen momentti koskee erityisesti suurkeittiöitä, joissa suhde ruokia valmistavan keittiön ja siihen liittyvien jakelukeittiöiden välillä on keskusteluttanut valvontaviranomaisia pitkään. Momentti toteaisi toimijoiden olevan osa samaa vähittäisliikettä jos niissä tapahtuva elintarvikkeiden luovuttaminen on sisällytetty ruokaa toimittavan suurkeittiön omavalvontasuunnitelmaan. Tällöin vastuu riskienhallinnasta elintarvikkeiden luovuttamisessa lopulliselle kuluttajalle olisi vain yhdellä taholla, jolta ei siten myöskään voisi edellyttää laitoshyväksyntää, riippumatta keittiön suuruudesta tai päivittäisten annosten määrästä.

Edellä kuvattu linjaus tulee johtamaan siihen, että suuret kunnalliset ruoantuotantolaitokset tulevat jatkossakin useimmissa tapauksissa jäämään ilman laitoshyväksyntää. Tämä ovat eräät paikalliset elintarvikevalvontaviranomaiset lausunnoissaan vastustaneet, mutta muu tulkinta olisi EU:n hygieniasääntöjen vastainen. Niin kauan kun elintarvikkeiden luovutus tapahtuu suoraan lopulliselle kuluttajalle, on se katsottava vähittäismyynniksi, eikä elintarvikehuoneistolle silloin voida edellyttää hyväksyntää.

6 § Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2012.